

Sygn. akt III AUa 600/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel (spr.)
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko SSO del. Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 2015 r. w Szczecinie

sprawy G. S. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o ponowne obliczenie podstawy wymiaru emerytury z uwzględnieniem lat przepracowanych w Niemczech

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 26 maja 2014 r. sygn. akt VII U 2041/13

oddala apelację.

SSO del. Beata Górską SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt III AUa 600/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 września 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu G. S. (1) prawa do ponownego obliczenia podstawy wymiaru emerytury z uwzględnieniem lat przepracowanych w Niemczech. Organ rentowy w uzasadnieniu wskazał, że ubezpieczony nie przedłożył żadnych nowych dokumentów, które mogłyby mieć wpływ na zmianę decyzji o odmowie prawa do ustalenia wysokości emerytury poprzez ponowne obliczenie podstawy wymiaru z dnia 22 czerwca 2007 roku, która była zaskarżona przez niego.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony domagając się jej uchylenia i uwzględnienia wniosku.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasową argumentację.

Wyrokiem z dnia 26 maja 2014 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Sąd wydał rozstrzygnięcie w oparciu o następujący stan faktyczny i rozważania prawne.

Organ rentowy decyzją z dnia 9.03.1995 r. przyznał ubezpieczonemu prawo do renty inwalidzkiej III gr. inwalidów od dnia 31.12.1994 r., a podstawą wymiaru było jego wynagrodzenie z 6 lat kalendarzowych oraz wskaźnik wysokości podstawy wymiaru 45,04%. Okresy zatrudnienia w Niemczech od 26.09.1973 r. do 30.09.1974 r., od 19.11.1974 r. do 8.03.1979 r. i od 9.04.1979 r. do 10.05.1979 r. zostały uwzględnione do stażu pracy. W dniu 5.01.2006 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu z urzędu prawo do emerytury, a do ustalenia jej wysokości przyjął dotychczasową podstawę wymiaru renty.

Decyzją z dnia 22 czerwca 2007 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do ustalenia wysokości emerytury poprzez ponowne obliczenie podstawy wymiaru emerytury i wskazał, że ubezpieczony nie przedłożył zaświadczenia potwierdzającego wysokość wynagrodzenia otrzymywanego przez osobę, która w Polsce pracowała w takim samym lub podobnym charakterze, zaś bezpośrednio przed wyjazdem do Niemiec nie był pracownikiem, a osobą prowadzącą działalność gospodarczą. Decyzja ta została przez ubezpieczonego zaskarżona, jednakże zarówno odwołanie do sądu, jak i apelacja ubezpieczonego nie zostały uwzględnione. Sąd Apelacyjny wskazał, że bezspornym pozostawało zatrudnienie ubezpieczonego w okresach pracy na terenie RFN, a także, że za te okresy nie odprowadzono składek na ubezpieczenia społeczne w Polsce. O ile okresy te zostały uwzględnione do stażu ubezpieczeniowego G. S. (1), o tyle wysokość wynagrodzenia uzyskana w trakcie pracy w Niemczech nie mogła zostać uwzględniona do wyliczenia podstawy wymiaru świadczenia, gdyż uwzględnić można wyłącznie wysokość wynagrodzenia, od którego zostały opłacone składki na polskie ubezpieczenie społeczne.

Ubezpieczony kolejny wniosek o ponowne obliczenie podstawy wymiaru emerytury przy uwzględnieniu tych samych okresów złożył w dniu 27 stycznia 2012r. Jednak do wniosku nie załączył nowych dokumentów ponad te znane już organowi. Następnie w lutym 2013 r. do organu rentowego wpłynęło pismo, w którym G. S. (1) zarzucił wadliwe ustalenie jego zagranicznego stażu pracy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wyjaśnił ubezpieczonemu w piśmie z dnia 15 czerwca 2013r. zasady sumowania okresów ubezpieczenia przebytych w dwóch państwach dla ustalenia uprawnień do świadczeń emerytalno – rentowych i poinformował, że wskazane okresy zostały uwzględnione do polskiego świadczenia emerytalnego.

Sąd Okręgowy wskazał, iż sporną kwestią było ustalenie, czy w sprawie zaistniały przesłanki do ponownego obliczenia podstawy wymiaru emerytury ubezpieczonego. Mając na uwadze przepis art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd pierwszej instancji wskazał, że przedłożone przez ubezpieczonego pismo organu rentowego z dnia 15.06.2013 r. nie może być traktowane jako nowy dowód w sprawie. Jest to jedynie dokument urzędowy, wydany w odpowiedzi na pismo G. S. (1) i potwierdza, że okresy pracy w Niemczech zostały uwzględnione do stażu pracy ubezpieczonego. Zdaniem Sądu Okręgowego, zainicjowane postępowanie jest kolejną próbą wykazania, że decyzja organu rentowego dotycząca odmowy uwzględnienia w wymiarze świadczenia zagranicznych zarobków była nieprawidłowa. W związku z tym że po uprawomocnieniu się decyzji z 22.06.2007 r. ubezpieczony nie przedstawił nowych dowodów, istniejących przed dniem wydania zaskarżonej decyzji, a nieznanymi w tym dniu organowi rentowemu, to organ rentowy nie mógł wydać innej decyzji niż ta zaskarżona. Na podstawie tego Sąd Okręgowy uznał, że brak jest podstaw do dokonania ponownego przeliczenia wysokości emerytury.

Z powyższym wyrokiem w całości nie zgodził się ubezpieczony, który zarzucił rozstrzygnięciu dokonanie ustaleń sprzecznych z materiałem dowodowym poprzez przyjęcie, że ubezpieczony nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu podczas pracy w Niemczech, mimo że potwierdzają to dokumenty złożone do akt sprawy, a także naruszenie:

- a) art.232 k.p.c. poprzez niedopuszczenie przez Sąd z urzędu dowodu na okoliczność, czy w niemieckim systemie ubezpieczeń społecznych znajdują się informacje o składkach na ubezpieczenia społeczne odprowadzonych za okres zatrudnienia ubezpieczonego w Niemczech;
- b) art.227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z dokumentacji potwierdzającej zapłatę składek na ubezpieczenie społeczne za pracę w Niemczech, którą ubezpieczony okazał podczas rozprawy;
- c) art.15 ust. 2a ustawy emerytalnej - poprzez jego niezastosowanie i nieprzyjęcie do podstawy wymiaru emerytury wynagrodzenia minimalnego obowiązującego w okresie świadczenia przez powoda pracy na terenie Niemiec, podczas gdy jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników;
- e) art.5 k.c. poprzez obciążenie powoda konsekwencjami nieopłacenia składek na ubezpieczenia społeczne, podczas gdy to pracodawca zatrudniający powoda na terenie Niemiec zaniechał tego obowiązku, a ubezpieczony nie ponosi w tym zakresie żadnej winy;
- f) art.114 ust. 1 ustawy emerytalnej poprzez jego niezastosowanie, podczas gdy zaistniały przesłanki do ponownego ustalenia ubezpieczonemu prawa do emerytury.

W oparciu o powyższe wniósł o zmianę wyroku i ponowne ustalenie prawa do emerytury, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Nadto wniósł o zwolnienie z opłaty sądowej od apelacji.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie w całości podtrzymując dotychczasowe stanowisko.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego okazała się nieuzasadniona.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny w sprawie i wskazał na podejmowane zarówno przed organem rentowym, jak i przed sądami czynności w toczącej się poprzednio sprawie o prawo do ustalenia wysokości emerytury poprzez ponowne obliczenie podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego. Sąd Odwoławczy przyjmuje te ustalenia za własne i nie widzi potrzeby ich szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09).

Trafnie Sąd Okręgowy zauważył, że w sprawie należało ustalić, czy zaistniały przesłanki do ponownego obliczenia podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy.

Bezspornym jest, że okresy pracy w Niemczech od 26.09.1973 r. do 30.09.1974 r., od 19.11.1974 r. do 8.03.1979 r. i od 9.04.1979 r. do 10.05.1979 r. zostały uwzględnione ubezpieczonemu do stażu pracy. G. S. (1) domagał się zaliczenia zarobków z analogicznych okresów pracy do podstawy wymiaru emerytury. W tej sprawie toczyło się postępowanie przed Sądem Okręgowym w Szczecinie (sygn. akt VII U 1859/07), a następnie przed Sądem Apelacyjnym w Szczecinie, który w wyroku (sygn. akt III AUa 791/08) wyjaśnił, że czym innym jest kwestia uwzględnienia tych okresów do stażu pracy, a czym innym do wysokości świadczenia. Jeśli za okresy pracy nie odprowadzono składek na ubezpieczenie społeczne w Polsce, to wysokość wynagrodzenia za granicą pozostaje bez znaczenia dla ustalenia wysokości emerytury.

Zgodnie z art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, wniosek o ponowne obliczenie podstawy wymiaru emerytury jest dopuszczalny, mimo uprawomocnienia się wydanego wcześniej w tej sprawie rozstrzygnięcia, jeżeli ubezpieczony przedstawi nowe dowody lub okoliczności, mające wpływ na wysokość świadczenia. W związku z tym, uznać należy, że postępowanie o ponowne ustalenie prawa do świadczeń może zostać wszczęte tylko w dwóch przypadkach, po pierwsze, w razie przedłożenia nowych dowodów, czyli dowodów, którymi organ rentowy nie dysponował w poprzednim postępowaniu zakończonym prawomocną decyzją, oraz po drugie, w przypadku ujawnienia okoliczności istniejących przed wydaniem takiej decyzji a nieuwzględnionych przez organ rentowy. Jeżeli nie pojawią się takie

nowe dowody lub nie ujawnią się takie nowe okoliczności, nie jest dopuszczalne wszczęcie postępowania na podstawie omawianego przepisu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2014r., III UK 194/13, Lex 1163156). W orzecznictwie podkreśla się także, że wskazana w omawianym przepisie instytucja wznowienia postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oznacza nadzwyczajną kontynuację postępowania w tej samej sprawie, w której organ rentowy ma możliwość zniwelowania własnego uchybienia powstałego przy ustalaniu prawa do świadczenia, natomiast zainteresowany uprawniony jest do ubiegania się o świadczenie, którego mu nie przyznano, jeżeli wcześniej nie powoływał się na okoliczności lub nie przedstawił dowodów uzasadniających powstanie takich uprawnień. W tym trybie dochodzi więc do uchylecia zarówno korzystnych, jak i niekorzystnych dla zainteresowanego rozstrzygnięć (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2001r., I UK 124/11, Lex nr 1026625).

Ubezpieczony, jako nowy dowód w sprawie, przedstawił pismo Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z dnia 15 czerwca 2013 r. Charakter tego pisma trafnie został oceniony przez Sąd pierwszej instancji. Organ rentowy, odpowiadając na pismo ubezpieczonego, potwierdził, że okresy pracy w Niemczech zostały uwzględnione do stażu pracy G. S. (1). Okoliczność ta była badana już w toku wcześniejszego postępowania, a więc pismo to nie spełnia wymogów określonych w art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej i nie może być podstawą do wznowienia postępowania. Z pisma tego nie wynika, żeby ujawnione zostały okoliczności, które nie były znane organowi rentowemu w chwili wydawania decyzji. Sąd Odwoławczy doszedł do przekonania, że ubezpieczony jedynie postuluje o ponowne rozpoznanie wniosku, nie posiadając żadnych nowych dowodów, które mogłyby potwierdzać, że wydana przez organ rentowy decyzja z 22 czerwca 2007 r. jest nieprawidłowa. Samo to, że ubezpieczony nie jest usatysfakcjonowany z wydanej decyzji, nie może stanowić podstawy do wznowienia postępowania.

Pozostałe zarzuty podnoszone przez ubezpieczonego również nie okazały się wystarczające, aby podważyć rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego ze względu na to, że nie zachodzą przesłanki do ponownego ustalenia podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego. Jednakże w celu wyjaśnienia wszelkich wątpliwości, Sąd Odwoławczy wskazuje, że zarzut niedopuszczenia z urzędu dowodu przez Sąd pierwszej instancji nie jest trafny. W postępowaniu bowiem podstawową zasadą jest zasada kontradyktoryjności i to strony mają obowiązek wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd co prawda może dopuścić dowód z urzędu, jednakże nie jest to jego obowiązkiem. W zaistniałym sporze nie występują szczególne okoliczności, które by uzasadniały dopuszczenie z urzędu dowodu niewskazanego przez stronę.

Sąd Okręgowy nie naruszył także przepisów prawa oddalając wniosek ubezpieczonego o dopuszczenie dowodu z dokumentacji potwierdzającej zapłatę składek na ubezpieczenie społeczne za pracę w Niemczech. Przede wszystkim zauważyć należy, że dla rozstrzygnięcia toczącego się sporu, dowód ten nie ma znaczenia. W sprawie nie jest kwestionowane płacenie składek na ubezpieczenie społeczne za pracę za granicą. Już w poprzedniej sprawie wskazano, że jeżeli za okresy pracy w Niemczech nie były odprowadzane składki na ubezpieczenia w Polsce, to wysokość wynagrodzenia tam uzyskiwanego, nie może służyć wyliczeniu podstawy wymiaru świadczenia, o które ubezpieczony wnioskował. Należy mieć na uwadze to, że samo przeświadczenie strony o tym, czy dana okoliczność jest istotna dla rozstrzygnięcia sprawy, nie jest wystarczające do tego, by dany dowód został dopuszczony w sprawie. To Sąd decyduje o tym, jakie okoliczności mogą w świetle przepisów przesądzać o istnieniu roszczenia, czy też jego wysokości.

Również zarzut naruszenia art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej nie jest trafny, gdyż, jak już wskazał organ rentowy w decyzji z 22 czerwca 2007 r., wynagrodzenie osób zatrudnionych na terenie Niemiec można ustalić w oparciu o wynagrodzenie innej osoby zatrudnionej w Polsce w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim dana osoba była zatrudniona w Niemczech. Ubezpieczony zaś nie przedłożył zaświadczenia potwierdzającego wysokość wynagrodzenia otrzymywanego przez taką osobę, zaś bezpośrednio przez wyjazdem do Niemiec nie był pracownikiem, a osobą prowadzącą działalność gospodarczą. Kwestia ta została już prawomocnie rozstrzygnięta, a więc w związku z brakiem nowych dowodów i okoliczności, nie może wpłynąć na zasadność rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego wydanego w tym postępowaniu.

Również powoływanie się przez ubezpieczonego na naruszenie zasad współzycia społecznego nie jest w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych dopuszczalne. Zasady współzycia społecznego nie mogą być powoływane w tego

rodzaju sprawach, nawet jeśli na ich podstawie można by było wydać rozstrzygnięcie korzystniejsze dla strony. Podstawą prawną dochodzonych roszczeń mogą być jedynie przepisy prawa.

Nie widząc podstaw do uwzględnienia wniosku G. S. (1) o ponowne obliczenie podstawy wymiaru emerytury z uwzględnieniem lat przepracowanych w Niemczech, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację ubezpieczonego jako bezzasadną.

del. SSO Beata Górka SSA Zofia Rybicka-Szkibiel SSA Jolanta Hawryszko